

Za poduk in kratek čas.

Možata beseda zoper svobodno odušstvo.

I. L. 1868. dali so se nemški liberalci po judovskih novinah zapeljati, da so postavo zoper odušstvo odpravili. Zastonj je svaril tirolski mešnik in poslanec g. Greuter. Zavladalo je potem tako nesramno odušstvo, kakoršnega še nikdar ni bilo poprej v Avstriji. Vse ljudstvo je upijalo: dajte nam postavnih obramb zoper odušstva. Nemško-liberalni listi so pa le zagovarjali odušstvo svobodo. Ali takrat niso mogli upitja odrtih narodov zadušiti in državni zbor je dne 18. januarja t. l. pričel obravnavo nove odušske postave. Prvi govornik je bil zgoraj imenovani izvrstni poslanec č. g. Greuter. Njegov govor je liberalne prijatelje odušstvom in Judov strahovito potrl in pobil. Glasi se tako-le:

„Nasvetovana nova postava zoper odušstvo mi je premalo ostra. Vendar boljše nekaj, kakor pa nič, in uže to, da se sploh o takšnej postavi razgovarjamo, kaže staro resnico, da so trdne zahteve vsakdanjega življenja silnejše od vseh liberalnih besed. Nekaj časa je mogoče narode slepiti, jih motiti. Ali naposled pride resnica na dan: „poštenost velja“. Uže veliko sto in tisoč let iščejo ljudje odgovora: ali in koliko se sme obresti ali činžev jemati od posojenih denarjev? Odgovarjalo je se v raznih razmerah in časih različno. Vselej pa so povdarjali, da je v vprašanih o kapitalu in obrestih opazno postopati. No, tega mnenja bil sem tudi jaz, ko sem v tej visokej zbornici svaril, ke-dar so liberalni gospodje v neznanej naglici stebre staremu pravnemu redu v Avstriji podirali in v imenu krivo umljene svobode trgali zgraje, katere je stotine let stara modrost zgradila zoper razsajanje odušstva. Takrat sem svaril in odsvetoval vsakšno naglico. Rekel sem: pregrešek v političnih rečeh se da popraviti, pregrešek v družbinskih vprašanih pa ne tako; pregrešek v teh rečeh za-more pouzročiti nesrečo in propad celim zrodom. Žali Bog, da me niso poslušnili. Lehkomiselno začeli so stopati v prepad brezmerne sleparstva. Ljudstvo začeli so odirati, da so se naposled vsi poštenjaki po Evropi prestrašili, ko je kužna rana poknila. Dvakrat uže je obupni klic odrtih narodov prodril do te visoke zbornice, a vselej se je pomoč odrekla, češ, da ne more drugače biti. Sedaj je zaupil isti klic v tretje in misliti moramo, da začnemo prepad zapuščati, v kateri smo zabredli. Pot nas pelja čez bojišče, kder vse polno leži odušskih žrtev. Iz vseh dežel, iz vseh krajev kličejo in upijajo: rešite nas! (Prav dobro, izvrstno)!

Ako sedaj pomislim na l. 1868 pa na to, kar je takrat liberalni minister govoril v pismenem priporočilu, naj se obstoječe postave zoper odušstvo odpravijo, prisiljen sem izreči: kolika prememba po božjej naredbi! Takrat je minister

voznino na železnicah. — Hranilnice tirjajo poprek previsokih obrestij ter zalagajo preveč denarja v rezervnih fondih; delivajo sicer darov raznim človekoljubnim zavodom, a veliko boljše bi bilo, ko bi svojim dolžnikom milše bile in manjših obrestij zahtevale. Ljubljanska hranilnica ima 15 milijonov premoženja in 1½ milijona v rezervnem zakladu. — Kranjski deželni glavnik Kaltenegger se težko pobira iz Ljubljane; nedavno so mu vendar morali nemčurji napraviti pojedino za slovo; pri tej priliki so renegati Suppan, Garibaldi, Deschmann zopet zabavljali na Slovence. — Preiskava zoper litijškega Vesteneka še ni končana. — V Tridentu na Tirolskem sta dva korporala od našega regimenta št. 47. dne 27. febr. zvečer na sprehođu bila od 20 Lahov „irredentov“ napadena z noži in kamenjem. Hrabro sta se branila in smrtno ranila več rogoviležev, druge v pobeg zapodila; obleko imata budo razrezano in tudi v licih sta ranjena; preiskava je pričela. — Na Českem je velika povodenj, ker sneg naglo kopni. — Na Ogerskem snuje poslanec Istoczy družbo zoper Jude; minister Tisca se pa za Jude poteguje! Iz Bosne vrača se več regimentov domov, ki so uže 3 leta tam. Na njihovo mesto pridejo drugi. V Zagrebu bil je dne 8. marca zopet potres, a ni škodoval veliko.

Vnanje države. Papež Leon XIII. se vedno in močno zanimajo za kristijane v jutrovih deželah, zlasti pa za slovanske narode; Armenceem v Ciliciji so mnogo izvrstnih misijonarjev č. oo. jezuitov poslali; ruskega carja dva sina Sergija in Pavla so pa sprejeti dali v viteški red Maltezo. — Turke in Grke mirijo evropskih velelad poslani v Carigradu, do sedaj brezuspešno, obadva nasprotnika pripravljata se na srđit boj. — Bolgari se branijo staviti železnico do srbske meje, ampak vlečejo na to, da se rumunska železnica pri Svištovu potegne čez Dunaj v Trnovo, Šipko in dalje psoti Carigradu! — Bismark je v državnem zboru pokazal, da je tudi proti prijateljem „grobijan“, če se mu vselej do tal ne vklanjam; z nekim liberalcem Struwejem sta se prav neotesano zavsala; drug je drugemu očital, da je nesramen. S papežem začela je pruska vlada baje zopet pogajati se, da škofije dobijo svoje škofe ali vsaj kapitelske vikarije. Menda tukaj Bismarka prijazno lice, katero kaže papežu Rus, več straši, nego vse drugo! — Francozi imajo sedaj največ dela z bližnjimi volitvami. Gambetta hoče na vsak način prodreti. Angleški parlament je sklenol Irceem pobrati vse orožje; z bojeci v južni Afriki pa se Angleži za mir pogajajo. Preveč so bili tepeni. General Collei je res mrtev. Kroglja mu je glavo prebila. — Otok Ischijo, na Italijanskem je potres grozno razdeval, 200 hiš je podrtih in 150 ljudij usmrtenih. — V Severni Ameriki je 4. marca prevzel General Garfield predsedništvo republike. Stari predsednik Hayes pa je isti den odstopil.

povdarjal: „skoraj vsi deželni zbori (liberalni) tirjajo, da se oderuške postave zatrejo, večina c. k. uradov zahteva isto.“ Liberalni poslanec mesta Krems pa mi je v lice rekel: „jaz sem živo prepričan, da so le zavoljo tega mnogi manjši posestniki na nič prišli, ker je vlada odlagala oderuške postave odpraviti.“ Tako je takrat govoril liberalcec dr. Dinstel in liberalni gospodje na levici so mu prav dajali, rekoč: „Sehr wahr“, t. j. prav resnično! No, in danes, ko je komaj preteklo 12 let, bo težko kdo tako govoril in odobral oderuštvu z besedo: „Sehr wahr“.

Dendenešnji zamoremo v vsakej liberalnej novini zaporedom brati preponižne besede: „edino liberalni poslanci imajo peneze in pamet (inteligenco) pa tudi srce za ljudstvo in vračilo za njegove rane“. No, zavoljo peněz ne bodem veliko govoril; zaradi „liberalne pameti“ pa je dosta svet zavračati na omenjeni „Sehr wahr“ l. 1868, s katerim so prav dajali doktorju Dinstelnu, da se je takrat kmetom le zato slabo godilo, ker je oderuhom bilo ša prepovedano v njihov žep pregloboko segati. Kar pa liberalcev srce za kmeta zadeva in pa njihovo zdravilo ali „recept“, sem tako drzen in dvomim. Zakaj pa stojijo liberalni doktorji uže 12 let pred kmetom bolenikom pa mu ne pomagajo? Kratki odgovor je: liberalci nimajo niti srca niti zdravila za kmetski stan. Ali ni strašanska neumnost kmetu hoteti pomagati na nože, s tem, da se mu kopa oderuhov zapiše? Liberalni gospodje se radi rogajo in norca delajo iz „kaplanske modrosti“. Toda jaz sem v svojej „kaplanskej modrosti“ uže pred 12 leti spoznal, da zamore oderuška svoboda kmetskemu stanu jednako malo pomagati, kakor obrtniška svoboda obrtnikom. Oderuška svoboda izganja kmeta iz hiše, obrtniška svoboda pa pripušča, da se obrtnik lahko preseli kamor hoče in naseli kder hoče — pa tudi glad trpi in propade, kder hoče. [Dobro, dobro, na desnici.]

Smešničar 10. Nемеc iz zgornjega Štajerskega se je nekokrat peljal na železnici v Gradec, to pa v kupeji 3. razreda. Naenkrat zapusti svoj kupé in smukne s svojim košem v kupé 1. razreda, ker je videl, da je ta celó prazen. Hotel je ravno iz njega v svoj prejšnji kupe nazaj iti, ko ga kondukteer zapazi in skrega rekoč: kaj delati tukaj v kupeji 1. razreda? Nемеc mu reče: nič druga, kakor da sem koš s sirom semkaj postavil, ker moj sir preveč smrdi, tukaj pa smrad nikogar ne bode nadlegoval, ker je kupe prazen!

Razne stvari.

(*Kat. polit. društvo v Konjicah*) ima v nedeljo, 13. t. m. ob treh popoldne zbor ter bo razgovor zastran reklamacij ali vgovorov pri vcenjenem zemljiščnem davku.

(*Poslanec g. dr. Radaj*) je vsem županom svojega mariborskega okraja brezplačno ponudil

svojo pripomoč pri izdelovanji ugovorov ali reklamacij zavoljo gruntnega davka. To je res velika požrtvovalnost. Slava in hvala blagemu domoljubu!

(*Za nesrečne Zagrebčane*) smo zopet odposlali 45 fl. 55 kr. Vsa zbirka znašala je lepo svoto 553 fl. 55 kr. Bog plati vsem!

(*Knjiga o jednakopravnosti*) v „Slov. Gospodarji“ štev. 6. naznanjena je na 103 straneh dotiskana v Pragi ter se bode te dni začela razpošiljati knjigotrčcem in znanim rodoljubom.

(*Veliko razburjenost*) dela začetek gruntnih reklamacij med kmetskím prebivalstvom; kajti sedaj še le prav verujejo, kar smo uže toliko časa pravili, da so grunti previsoko vcenjeni ter da je temu največ kriva deželna komisija v Gradci in potem tudi okrajne nekatere vcenitevske komisije. Ploha dopisov nas je obsula, da jih ni mogoče vseh preobčiti. Zavračamo toraj na sestavke v „Slov. Gospodarji“ štev. 7., 8., 9. in pa na „Gospodarstveno prilogo“ štev. 40. in 41.

(*Celjski „Häringschmauserji“*) so na pepelnični večer grdo razsajali; eden je v jezuita preoblečen smešil duhovniški stan.

(*„Cillier-Zeitung“*) pobira podatke iz raznih novin, zlasti iz „Tagespošte“; ta pa posebno rada iz judovskega „Tageblatta“ v Bismarkovem Berlinu, kder nek dunajski škric obira konservativnega poslanca Lienbacherja ter pravi: advocatus diaboli t. j. hudičev advokat. Liberalni Nemci so uže preslepi, da bi zapazili hudičevejih advokatov tam, kder se res nahajajo.

(*Vkljub slabim časom*) vesel pust obhajali so Mariborčani; mestni urad je 55 javnih plesov imel dovoliti in je prejel 169 fl. pristojbine.

(*Pomnoženega dela*) bilo je lani pri c. k. okrožnem celjskem sodišči. Trebalo je obravnavati 9697 prestopkov, l. 1879 bilo jih je 8638. Preiskav o pregreških in zločinstvih bilo je 3297 t. j. 891 več, kakor l. 1879. Takaj smo toraj čisti liberalci, kajti prav grozno še napredujemo!

(*Trboveljske premogove jame*) dobile so veliko naročilo. Za italijansko železnico „Alta Italia“ morajo na leto nakopati 24.000 ton.

(*V Škalah*) so izkopali in raztelesili dete, o katerem je se bilo poročalo, da je bilo mrtvo pokopano in še 2 ženski isti den v grob djani. Pogrebeci so namreč bili prisegnoli pred sodnijo, da so slišali glas, kakor jok detečji!

(*Iz Frauheima*) pri Mariboru se nam poroča, da so milostjivi knez in škof poslali č. g. župniku Fr. Rath-u 40 fl. za nakup semena lani po toči poškodovanim posestnikom. Razdelil je se dar tako, da dobi eden drevenko semena ali 4 fl. Bog plati blagodušnemu daritelju pa vzbudi nam še več enakih. Potreba je še velika!

(*Hudo nasajajo*) se celjski nemčurji na g. Burjo, novega vodjo davkarije v Celji. Menda se bojijo, da bodo podredjeni mu uradniki morali več delati, a menje politikovati.